

Prof. zw. dr hab. Danuta Rucińska

profesor doktor habilitowany w dziedzinie nauk społecznych

w dyscyplinach naukowych ekonomia i finanse oraz zarządzanie i jakość

specjalizacja naukowa: ekonomika i organizacja transportu, rynek tsl, marketing

Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni

Adres do korespondencji

ul. Telewizyjna 7C

80 – 298 Gdańsk

tel. 601 509 490

RECENZJA

**rozprawy doktorskiej magistra inżyniera Mateusza Dziechciarza
pt. „Wpływ zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych”
napisanej pod nadzorem promotorskim prof. zw. dr hab. Elżbiety Załogi
przy wsparciu pomocniczym dr hab. Izabeli Dembińskiej prof. PM (Politechniki Morskiej)
w Szczecinie
w ramach dyscypliny Ekonomia i finanse**

Opinia ogólna

Podstawą opinii o pracy doktorskiej mgr. inż. Mateusza Dziechciarza pt. „Wpływ zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych” jest dokument Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 13 lipca 2023 r. sygnowany przez Przewodniczącego Rady Naukowej Ekonomii i Finansów dra hab. Stanisława Hońko profesora US. Rozprawę do zrecenzowania odebrałam w dniu 21 lipca 2003 r.

Przewód doktorski rozprawy wszczęto na mocy ustawy z 14 marca 2023 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789). Zgodnie z z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r., poz. 261, w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669 paragraf 6 z zastrzeżeniem zapisów paragraf 32 ze zmianami).

Przedłożona do recenzji dysertacja doktorska przygotowana przez Pana magistra inżyniera Mateusza Dziechciarza wpisuje się z jednej strony w nurt badań ekonomicznych,

zwłaszcza funkcjonowania rynku transportowego, funkcjonowania przedsiębiorstw z uściśleniem do podmiotów funkcjonujących na wysoce konkurencyjnym subryнку usług spedycyjnych w trzeciej dekadzie XXI w. Pragnę w tym miejscu wskazać na duży nakład pracy Doktoranta związany z przygotowaniem recenzowanej dysertacji, przeprowadzeniem poszerzonych badań autorskich i zgromadzeniem kierunkowo wyselekcjonowanych danych pierwotnych.

Recenzowana rozprawa doktorska Pana mgr. inż. Mateusza Dziechciarza Wojciech jest opracowaniem wypełniającym lukę informacyjną w zakresie funkcjonowania współczesnego, dynamicznie ewoluującego subryнку usług spedycyjnych, które w mojej opinii należy ocenić wysoce pozytywnie.

Ocena merytoryczna dysertacji doktorskiej została sporządzona z uwzględnieniem następujących kryteriów:

1. Znaczenie aktualność i zasadność podjętej problematyki;
2. Założenia wstępne, tematyka i struktura dysertacji;
3. Zastosowana metodyka badawcza;
4. Wykorzystana literatura przedmiotu;
5. Struktura i uszczegółowiona ocena poszczególnych części rozprawy czyli meritum dysertacji;
6. Język i formalna strona rozprawy,

Konkluzja

1. Znaczenie, aktualność i zasadność podjętej problematyki

Podjęta przez Doktoranta problematyka badawcza jest istotna z perspektywy teorii poznania i praktyki gospodarowania na różnych rynkach z uwzględnieniem rynku usług transportowo-spedycyjno-logistycznych (tsl) a w szczególności na subryнку usług spedycyjnych.

Rynek usług tsl jest wieloaspektowo rozwiniętą strukturą społeczno-gospodarczą. Działalność na jego przestrzeni jest ważnym, o ile nie najważniejszym czynnikiem wzrostu i rozwoju funkcjonalnej przestrzeni w każdej skali (kontynentów, państw, regionów i wyodrębnionych miejscowości). Wydatki ponoszone na funkcjonowanie rynku tsl i ich oczekiwane efekty na określonym obszarze generują dodatkowe strumienie finansowe (pieniądza) jako mnożnika uruchamiającego łańcuchy reakcji, dostarczające korzyści sektorom, kooperującym z branżą tsl w tym z firmami spedycyjnymi. Ekonomiczne efekty tej działalności zyskują na znaczeniu w kontekście wdrażania nowoczesnych technologii, operacyjności działań w warunkach integracji gospodarek i globalizacji, a w efekcie dynamicznego rozwoju powiązań oraz wieloaspektowych współzależności rynkowych.

Spedytor jest organizatorem („architektem”) transferu przedmiotów przemieszczania. Wraz z doświadczeniem i profesjonalizmem organizatorskim podejmuje czynności w zakresie efektywnej obsługi procesów transportowych ładunków i osób świadcząc usługi spedycyjne zgodnie z preferencjami ich nabywców lub odbiorców.

Na rynku usług spedycyjnych funkcjonują wyspecjalizowane przedsiębiorstwa, oferujące oczekiwane, a w warunkach konkurencji lub kooperencji, unikatowe usługi w tym w niszach rynkowych. Stanowią one o zróżnicowanym zakresie wybieranych usług i podejmowanych czynności. Dokonując racjonalnego wyboru środków pracy tj. gałęzi, środka transportu oraz trasy przewozu wraz z doбором usług dodatkowych [kontrola ilościowo-jakościowa, agencyjna, celno-skarbowa, terminalowa, magazynowa, pośrednictwo, doradztwo w kontaktach pomiędzy stronami umowy (sprzedający/kupujący)] i innymi stronami w łańcuchu dostaw, buduje pozycję własną i świadczeniobiorcy na różnych rynkach. Dynamika zmian w otoczeniu rynkowym spedytora wraz z dbałością o wysoką jakość, determinującą poziom konkurencyjności, wymaga dodatkowych działań w procesie kształtowania pozycji, zgodnych z kierunkami przeobrażeń rynkowych, wyzwań współczesnych przedsiębiorstw spedycyjnych i oczekiwaniami usługobiorców.

Wobec swobodnego wyboru dostawców usług spedycyjnych, potencjalni i realni nabywcy kierują się kryteriami wynikającymi m. in. z pozycji rynkowej oferenta, strategii firmy, potencjalnej oferty i oczekiwań jej otoczenia oraz sposobów komunikowania się. Oczekiwania rynkowe w zakresie cen, rozwiązań w tym informacyjnych, relacyjnych, specjalizacji, kompleksowości lub indywidualizacji ofert przesądzają o charakterze i zakresie spedycyjnych powiązań partnerskich. Oddziałują one na relacje rynkowe, ekonomiczne wzmacniając przewagi konkurencyjne.

W warunkach silnej rywalizacji ryzyko ich ograniczenia lub utraty jest nadrzędnym celem uwagi każdego spedytora. Z informacji opisujących poziom satysfakcji klientów na globalnym, regionalnych i lokalnych rynkach wynika, iż kompleksowość oferty znacząco oddziałuje na wzrost konkurencyjności firm, oddziałuje na aspiracje i preferencje klientów w procesie wyboru obsługi oraz dostawcy usług. W tym zakresie należy podkreślić silne i niekwestionowane współzależności jakości tychże powiązań.

Celem opiniowanej dysertacji jest ocena przedstawionych przez Doktoranta rozważań na temat wzrostu, uwarunkowań rozwoju konkurencji i konkurencyjności podmiotów na dynamicznym i rozwijającym się subryнку usług spedycyjnych. Podjęta przez Doktoranta problematyka badawcza jest relatywnie słabo eksplorowana w naukach ekonomicznych a w szczególności brak systematycznej aktualizacji i wersyfikacji danych istotnych z punktu widzenia podejmowania racjonalnych decyzji i w efekcie efektywnego gospodarowania.

Podjęta przez Doktoranta próba skojarzenia teorii ekonomicznych z zagadnieniami gospodarowania należy uznać za oryginalne rozwiązanie problemu badawczego. Tematyka jest aktualna merytorycznie. Doktorant zaktualizował bowiem lukę informacyjną w zakresie przeobrażeń rynku tsl, w szczególności potencjalnych kierunków i trendów zmian w powiązaniach spedycyjnych. Wnioskowanie oparł na indywidualnych badaniach autorskich, co zasługuje na szczególne podkreślenie w kontekście wzmacniania wartości merytorycznej, unikatowości wnioskowania i praktycznej użyteczności dysertacji. Podjęta przez Niego tematyka jest istotna wobec dynamicznego rozwoju powiązań społeczno-gospodarczych i potencjalnych więzi rynkowych w XXI wieku. Uzasadnieniem istoty podjętych zagadnień są zjawiska rynkowe w sferze procesów spedycyjnych np. rozwoju powiązań konkurencyjnych wśród spedytorów, dążeń zleceniodawców usług, skłaniających przedsiębiorstwa spedycyjne do rozszerzania oczekiwanych czynności poza dotychczas uznawane za spedycyjne.

Konkluzja częściowa: Tematykę podjętą w recenzowanej dysertacji doktorskiej cechuje ogromny potencjał naukowy i użyteczny. Jest ona niezwykle ważna dla teorii i

codziennej praktyki biznesu. Stąd wybór problematyki badawczej należy uznać za uzasadniony i spełniający kryteria wyboru stawiane pracy doktorskiej, a wygenerowane rozwiązania mają charakter oryginalnego rozwiązania naukowego.

2. Założenia wstępne, tematyka i struktura dysertacji

Lektura dysertacji o objętości łącznej 217 stron wydruku komputerowego formatu A-4 wskazuje na bardzo dobrą znajomość podjętej problematyki przez jej Autora. Potwierdzeniem takiego stwierdzenia jest poprawna i wystarczająco pogłębiona analiza podjętych zagadnień, wielokrotnie popierana przykładami z dawnej oraz aktualnej praktyki gospodarczej. Uzasadnieniem podjęcia problematyki badawczej jest współczesny, dynamiczny rozwój rynku *tsl*, rozwijane ekonomiczne i ekonomiczne relacje pomiędzy jego uczestnikami, skłaniające segment spedycji i spedytorów do rozszerzania zakresu oferowanych i zapotrzebowanych usług. Zasadnicze meritum dysertacji stanowi analiza zakresu usług spedycyjnych postrzeganych w kontekście procesów konkurencji i konkurencyjności w transporcie spedycji i logistyce oraz na rynkach zorientowanych na ich wykorzystanie. Poprzez podjęte badania własne i analizę ich wyników Autor konsekwentnie zmierzał do wypracowania praktycznego katalogu jakości pożądaných usług i optymalnego dostosowania ich oferty do indywidualizowanych preferencji oraz oczekiwań ich nabywców.

Przyjęty problem badawczy wymagał sformułowania tezy głównej, podstawowej i nadrzędnej jaką sformułowano następująco: „zakres oferowanych usług wpływa na konkurencyjność przedsiębiorstw” Uzupełniono ją hipotezą pomocniczą w brzmieniu: „determinantą kształtowania oferty usług spedycyjnych są preferencje rynkowe w zakresie rodzaju i cech usług”.

Celem głównym pracy było wskazanie na kierunki rozwoju usług w aspekcie poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw spedycyjnych. Jego realizację wsparto następującymi celami pomocniczymi:

- (CP₁) - identyfikacja preferowanych przez rynek cech usług spedycyjnych;
- (CP₂) - opracowanie katalogu usług spedycyjnych.

Dla weryfikacji hipotez i osiągnięcia założonych celów Doktorant sformułowal trzy następujące pytania badawcze:

- „- jakie usługi są głównym przedmiotem obrotu na rynku usług spedycyjnych?
- jakie są preferowane przez usługobiorców cechy usług spedycyjnych?
- jakie usługi spedycyjne mają największy potencjał rozwojowy z perspektywy zlecciodawców i spedytorów?”.

Jej układ w całości podporządkowano przyjętemu celom i założeniom badawczym. Przyjęte cele zostały poprawnie przyjęte. Lektura wywodu pracy potwierdza, że zostały one osiągnięte.

Merytoryczną stanowi wstęp, pięć rozdziałów i zakończenie. Każdy z rozdziałów podzielono na kilka podrozdziałów i akapitów przy zachowaniu właściwych proporcji pomiędzy poszczególnymi częściami pracy.

We wstępie uzasadniono celowość podjęcia tematyki badawczej. Doktorant precyzyjnie i komunikatywnie sformułowal przyjęte założenia jako podstawę dalszego

postępowania naukowego, wyjaśnił ogólne zasady funkcjonowania rynku usług spedycyjnych, przedstawił zawartość merytoryczną poszczególnych rozdziałów, metodologię postępowania badawczego i informacje o wykorzystanej literaturze.

Rozdział pierwszy pt. Usługa spedycyjna jako przedmiot badań (cztery podrozdziały - s.s. 11-40) jest teoretycznym wprowadzeniem do przedmiotu badań. Zawarte w nim rozważania oparto na analizie klasycznej i podstawowej literatury przedmiotu z zakresu spedycji i usługi spedycyjnej. Doktorant zwrócił uwagę na ewolucję usługi spedycyjnej i przedstawił jej podstawowe klasyfikacje. Podobnie zwrócił uwagę na aspekty formalnoprawne spedycji poprzez prezentację i próbę oceny uwarunkowań odnoszących się do poszczególnych gałęzi transportu angażowanych w procesach realizacji usług spedycyjnych. W dalszej części opracowania przedstawił zakres i cechy usług spedycyjnych i problematykę kształtowania podaży usług spedycyjnych. Poprzez charakterystykę ich zakresu i cech usług zwrócił uwagę na uwarunkowania konkurencyjności spedytorów i usług spedycyjnych determinowanych skalą oferowanych usług rynkowych. W końcowej części rozdziału zidentyfikował i scharakteryzował wybrane relacje rynkowe odnosząc się do determinant i cech podaży usług spedycyjnych.

Rozdział drugi pt. Konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych (cztery podrozdziały s.s. 41-84) jest prezentacją teoretycznych i praktycznych aspektów konkurencji oraz konkurencyjności przedsiębiorstw spedycyjnych w ujęciu teoretycznym. Ponadto - uwarunkowań konkurencyjności, strategii konkurencji przedsiębiorstw spedycyjnych ze szczególnym uwzględnieniem zakresu jako ich czynnika.

Rozdział trzeci pt. Wymagania rynku wobec usług spedycyjnych (ss. 85 -118) jest prezentacją zagadnień odnośnie do potrzeb i preferencji usługobiorców, przyjętej metodyki badań wpływu zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych, popytu na usługi spedycyjne w świetle badań własnych oraz oddziaływania spedytora na wzorce zachowań rynkowych zleceniodawców usług spedycyjnych

W rozdziale czwartym pt. Badanie wpływu zakresu oferty spedytora na jego konkurencyjność (s.s. 127-148) zawarto cztery podrozdziały w kolejności: narzędzia kształtujące ofertę spedycyjną, analiza czynników wpływających na wybór oferty usług spedycyjnych, pożądane zachowania spedytora na rynku usług spedycyjnych w świetle badań własnych, obszary poprawy konkurencyjności. Dobór problematyki analityczno badawczej jest prawidłowy.

W rozdziale piątym pt. Kształtowanie oferty spedycyjnej w kontekście konkurencyjności przedsiębiorstwa spedycyjnego s.s. 162-186) zawarto cztery podrozdziały odpowiednio zatytułowane: pomiar konkurencyjności przedsiębiorstwa spedycyjnego, identyfikacja wpływu zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstwa spedycyjnego, rekomendacja w zakresie kształtowania oferty usług spedycyjnych, kierunki **rozwoju usług** przedsiębiorstwa spedycyjnego w kontekście poprawy jego konkurencyjności.

W zakończeniu (ss. 187-190) mgr inż. M. Dziechciarz odniósł się do zaprezentowanych treści, autorskich badań i analiz uzyskanych wyników.

Treści rozwinięte w poszczególnych rozdziałach są adekwatna do jej tytułu. Układ merytoryczny i strona formalna są uporządkowane, poprawne, logiczne, wynikowe w rozważaniach, co oceniam pozytywnie.

3. Metodyka dysertacji i postępowanie badawcze

Lektura dysertacji o objętości łącznej 217 stron wydruku komputerowego formatu A-4 wskazuje na dobrą znajomość podjętej problematyki przez jej Autora. Potwierdzeniem stwierdzenia jest poprawna i wystarczająco pogłębiona analiza podjętych zagadnień, wielokrotnie popierana przykładami z dawnej i aktualnej praktyki gospodarczej.

Ponadto, należy podkreślić, Autor swobodnie posługuje się językiem specjalistycznym, ścisłym dla segmentu działalności spedycyjnej.

Odzwierciedleniem kompletnej wersji pracy doktorskiej są odpowiednio: wstęp, pięć rozdziałów i zakończenie. Każdy z rozdziałów podzielono na podrozdziały i akapity z zachowaniem logiki prezentowanych treści oraz niezbędnych proporcji pomiędzy poszczególnymi częściami opracowania. Jej strukturę formalną i merytoryczną podporządkowano poprawnie określonym we wstępie założeniom, celom, tezie głównej, hipotezom badawczym i pytaniom pomocniczym.

W części informacyjnej Doktorant zamieścił spisy 43 tabel, 15 rysunków oraz 3 dalsze załączniki w postaci 3 zróżnicowanych kwestionariuszy ankiety wykorzystanych w procesie badań.

Przeprowadzono badania autorskie rynku (przedsiębiorstwa stanowiące stronę podażową i popytową rynku usług spedycyjnych) oraz analizę ocen ekspertów branży TSL. Uzyskane wyniki poprawnie zaprezentowano w tabelach i części graficznej. Doktorant wybrał metodę ankietową jako sposób zgromadzenia oryginalnego materiału badawczego. Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety skierowany do nielosowo wybranych respondentów – dobór celowy. Trzy odpowiednio zatytułowane kwestionariusze ankiety wraz z różnymi typami pytań Doktorant skierował do trzech grup respondentów.

- (1) Preferencje popytu na usługi spedycyjne (11 pytań + metryczka respondenta),
- (2). Wpływ zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych skierowany do spedycytorów (11 pytań + metryczka),
- (3). Kwestionariusz ankiety eksperckiej pt. Wpływ zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych (3 pytania).

Kwestionariusze ankiet zaprezentowano w formie załącznikowej w końcowej części dysertacji.

Z uwzględnieniem określonych kryteriów oceny konkurencji i konkurencyjności oraz wybranych metod pomiaru (mierników) Doktorant poprawnie zidentyfikował wpływ zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych. Analizę oparł na badaniach ankietowych przeprowadzonych metodą ekspercką i analizy rynków. Ich wyniki umożliwiły wykazaną w tekście weryfikację hipotezy głównej, pomocniczej i pytań. Posłużyły również do wypracowania kierunków rozwoju zakresu usług w aspekcie poprawy i wzrostu

konkurencyjności przedsiębiorstw spedycyjnych, identyfikacji preferowanych przez rynek cech usług spedycyjnych i katalogu pożądaných w tym zindywidualizowanych usług spedycyjnych. Wyniki przeprowadzonych badań autorskich wskazały na konkretne realia po stronie popytu na usługi spedycyjne i podaży w aspekcie oddziaływania spedytorów na decyzje usługobiorców.

Dzięki wybranym metodom pomiaru zidentyfikowano wpływ zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych. Analizę oparto na badaniach ankietowych przeprowadzonych metodą ekspercką i analitycznych rynków. Ich wyniki umożliwiły wykazaną w tekście weryfikację hipotezy głównej, pomocniczej i pytań. Posłużyły również do wypracowania kierunków rozwoju zakresu usług w aspekcie poprawy i wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw spedycyjnych, identyfikacji preferowanych przez rynek cech usług spedycyjnych i katalogu pożądaných w tym zindywidualizowanych usług spedycyjnych.

Badania przeprowadzono profesjonalnie uzyskując dane pierwotne upoważniające do ukierunkowanej merytorycznie analizy i poprawnego wnioskowania, a wypracowane wyniki poprawnie zaprezentowano w tabelach i części graficznej.

W celu weryfikacji przyjętych we wstępie do dysertacji hipotez i celów wykorzystano następujące metody badawcze: krytyczną analizę literatury przedmiotu, analizę literatury ogólnej i specjalistycznej, wybranej dokumentacji, ankietową, ocen eksperckich, analizę PESTEL, analizę 5 sił Portera. Rozważania teoretyczne i analizę zjawisk oparto na polskiej i zagranicznej literaturze przedmiotu. Przeanalizowano publikacje dotyczące rynku usług spedycyjnych (artykuły naukowe i raporty branżowe). Przeprowadzono badania autorskie rynku (przedsiębiorstwa stanowiące stronę podażową i popytową rynku usług spedycyjnych) oraz analizę ocen ekspertów branży TSL. Uzyskane wyniki poprawnie zaprezentowano w tabelach i części graficznej.

W zakończeniu odniesiono się do rozwiązania problemu badawczego tj. uwarunkowań i stopnia osiągnięcia postawionych w pracy celów badawczych oraz wskazania na potencjalne kierunki rozwoju oferty usługowej przedsiębiorstw spedycyjnych z uwzględnieniem preferencji w zakresie jej rodzajów i cech. Taki ciąg kompleksowych rozważań i prezentacji jest poprawny i uzasadniony badawczo.

Istotnym elementem części formalnej pracy doktorskiej jest autorskie *summary* w języku angielskim (s.s. 200–204). Spełnia ono funkcję informacyjną o podjętej problematyce, efektach badawczych i ich użyteczności. Wobec umiędzynarodowienia działalności gospodarczej w ramach tsl, naukowej i potrzeb czytelnej komunikatywności dysertacji wydaje się, że celowe byłoby wzbogacenie dzieła o wersje anglojęzyczne np. strony tytułowej, spisu jego treści i wstępu.

Reasumując przedstawione elementy opinii o pracy doktorskiej mgr inż. M. Dziechciarza upoważniają do potwierdzenia, iż przedstawione przez Doktoranta kierunki specjalizowanej pragmatyki odzwierciedlają rezultaty rozważań teoretycznych i krytycznej analizy literatury podjętych w rozdziałach 1–3 oraz badań własnych, których wyniki przedstawiono w rozdziałach 3–5 i w takim kontekście dysertację oceniam pozytywnie.

4. Wykorzystana literatura przedmiotu

Rozważania teoretyczne i analizę badanej problematyki Doktorant oparł na polskiej i zagranicznej literaturze przedmiotu. W tym celu przeanalizował publikacje dotyczące rynku transportowo-spedycyjno-logistycznego (publikacje zwarte, artykuły naukowe, materiały niepublikowane, raporty branżowe, akty prawne i inne). Spis wykorzystanej literatury zamieszczono na stronach 191 – 198. Noty bibliograficzne cechuje poprawna konstrukcja zapisów. Obejmuje on 98 opracowań książkowych, artykułów naukowych i materiałów konferencyjnych w tym 17 anglojęzycznych, 11 aktów prawnych, 31 publikacji netograficznych oraz dwa tzw. pozostałe źródła. Wykorzystana literatura jest merytorycznie właściwa i aktualna.

Pod względem jakościowym literatura jest zróżnicowana i poprawnie wyselekcjonowana. Autor uwzględnił literaturę tzw. klasyczną i pozycje aktualne. Na takiej podstawie dokonałam pozytywnej oceny oryginalność doboru i zakresu krytycznej jej analizy. Konkluzja częściowa: Wykazane pozycje literatury można uznać za poprawnie dobrane, choć można było dokonać bardziej uszczegółowionego przeglądu najnowszych, krajowych i światowych wyników badań w podjętej problematyce. Mimo tych uwag dobór literatury uważam za właściwy i oceniam go pozytywnie go. Na szczególne podkreślenie zasługuje poprawność i konsekwencja Doktoranta odnośnie do konstrukcji i zapisów cytowanych materiałów źródłowych publikowane Tak wykorzystana i ogłoszona w dysertacji literatura jest gwarancją rzetelności Doktoranta w prowadzonych dociekaniach naukowych.

5. Struktura i uszczegółowiona ocena poszczególnych części rozprawy w tym meritum dysertacji

Odzwierciedleniem struktury merytorycznej są odpowiednio: wstęp, pięć rozdziałów i zakończenie. Każdy z rozdziałów podzielono na podrozdziały i akapity z zachowaniem logiki prezentowanych treści oraz właściwych proporcji pomiędzy poszczególnymi częściami pracy.

Rozdział pierwszy pt. Usługa spedycyjna jako przedmiot badań (cztery podrozdziały - s.s. 11-40) jest teoretycznym wprowadzeniem do przedmiotu badań. Zawarte w nim rozważania oparto na analizie klasycznej i podstawowej literatury przedmiotu z zakresu spedycji i usługi spedycyjnej. Doktorant zwrócił uwagę na ewolucję usługi spedycyjnej i przedstawił jej podstawowe klasyfikacje. Podobnie zwrócił uwagę na aspekty formalnoprawne spedycji poprzez prezentację i próbę oceny uwarunkowań odnoszących się do poszczególnych gałęzi transportu angażowanych w procesach realizacji usług spedycyjnych. W dalszej części opracowania przedstawił zakres i cechy usług spedycyjnych i problematykę kształtowania podaży usług spedycyjnych. Poprzez charakterystykę ich zakresu i cech usług zwrócił uwagę na uwarunkowania konkurencyjności spedycytorów i usług spedycyjnych, determinowanych skalą i ofertą usług rynkowych. W końcowej części rozdziału zidentyfikował i scharakteryzował wybrane relacje rynkowe odnosząc się do determinant i cech podaży usług spedycyjnych.

Rozdział drugi pt. Konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych (cztery podrozdziały s.s. 41-84) jest prezentacją teoretycznych i praktycznych aspektów konkurencji oraz konkurencyjności przedsiębiorstw spedycyjnych w ujęciu teoretycznym. Ponadto - uwarunkowań konkurencyjności, strategii konkurencji przedsiębiorstw spedycyjnych ze szczególnym uwzględnieniem zakresu jako ich czynnika.

Zatem w rozdziałach 1 i 2 Autor poprawnie zinterpretował treści, dokonania badawcze oraz ich wyniki. Dzięki wnikliwej analizie literatury przedmiotu i własnych doświadczeń poprawnie wskazał na uwarunkowania postrzegania i występowania konkurencji, konkurencyjności i na najważniejsze ich formy (pozycja konkurencyjna, przewaga konkurencyjna, potencjał konkurencyjny, strategie konkurowania, zakładane efekty rynkowe). Podkreśla też złożoność zagadnień w kontekście właściwych dla przedsiębiorstw spedycyjnych strategii rynkowych i relacyjnych uwarunkowań rynkowych. W trzecim podrozdziale Autor odniósł się do zakresu usług jako czynnika konkurencyjności przedsiębiorstw spedycyjnych. Teoretyczne rozważania wpływu zakresu usług na konkurencyjność poparł praktycznymi przykładami wybranych przedsiębiorstw spedycyjnych.

Rozdział trzeci pt. Wymagania rynku wobec usług spedycyjnych (ss. 85 -118), w zasadniczej części charakter analityczno-badawczy. Jest prezentacją zagadnień dotyczących potrzeb i preferencji usługobiorców, przyjętej metodyki badań wpływu zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych, popytu na usługi spedycyjne w świetle badań własnych oraz oddziaływania spedytora na wzorce zachowań rynkowych zleceniodawców usług spedycyjnych. W pierwszym podrozdziale Doktorant przedstawił teoretyczne aspekty zachowań rynkowych aspiracji, potrzeb i preferencji usługobiorców usług spedycyjnych. Wskazano też na podstawy podejmowania decyzji o wyborze spedytora oraz poddano analizie wyniki badań własnych. W podrozdziale drugim zaprezentował założenia i metodykę ustrukturyzowanych i przeprowadzonych badań rynkowych wykorzystując w tym celu trzy kwestionariusze ankiet, zaprezentowanych jako załączniki 1, 2 i 3 w końcowej części pracy. Wyniki przeprowadzonych badań autorskich wskazały na realia po stronie popytu na usługi spedycyjne i podaży w aspekcie oddziaływania spedytatorów na decyzje usługobiorców. Zaprezentowanych jako w formie załącznikowej w końcowej części pracy (por. poprzedni punkt recenzji).

W rozdziale czwartym pt. Badanie wpływu zakresu oferty spedytora na jego konkurencyjność (s.s. 127–148) zawarto cztery podrozdziały w kolejności: narzędzia kształtujące ofertę spedycyjną, analiza czynników wpływających na wybór oferty usług spedycyjnych, pożądane zachowania spedytora na rynku usług spedycyjnych w świetle badań własnych, obszary poprawy konkurencyjności. W tym rozdziale, również o charakterze analityczno-badawczym, Autor przedstawił wyniki badań dotyczące wpływu ofert spedytatorów na ich konkurencyjność. W pierwszym podrozdziale zaprezentowano procesy związane z przygotowaniem ofert spedycyjnych z uwzględnieniem narzędzi kształtowania ofert i cen za usługi spedycyjne. W kolejnych podrozdziałach Doktorant analizował czynniki decydujące o wyborze ofert oraz pożądane zachowania spedytatorów na rynku w kierunku zwiększania możliwości wyboru ofert świadczonych usług. Na podstawie wyników badań własnych opracowano obszary poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw spedycyjnych i przygotowania rekomendacji w tym zakresie. Dobór podjętej i analizowanej problematyki jest prawidłowy.

Rozdział trzeci ma w większości charakter analityczno-badawczy. W pierwszym podrozdziale przedstawiono teoretyczne aspekty zachowań rynkowych aspiracji, potrzeb i preferencji usługobiorców usług spedycyjnych. Wskazano też na podstawy podejmowania

decyzji o wyborze spedytora oraz poddano analizie wyniki badań własnych. W podrozdziale drugim zaprezentowano założenia i metodykę badań rynkowych wykorzystując w tym celu trzy kwestionariusze ankiet, zaprezentowanych jako załączniki 1, 2 i 3 w końcowej części pracy. Pierwszy z nich skierowano do przedsiębiorstw produkcyjnych stanowiących stronę popytową rynku usług spedycyjnych, drugi - do przedsiębiorstw spedycyjnych (strona podaźowa rynku usług spedycyjnych i trzeci - do grupy spedytorów-ekspertów, reprezentujących środowisko akademickie tj. branżowych teoretyków i praktyków. Wyniki przeprowadzonych badań autorskich wskazały realia po stronie popytu na usługi spedycyjne i podaży w aspekcie oddziaływania spedytorów na decyzje usługobiorców.

W rozdziale piątym pt. Kształtowanie oferty spedycyjnej w kontekście konkurencyjności przedsiębiorstwa spedycyjnego s.s. 162-186) zawarto cztery podrozdziały odpowiednio zatytułowane: pomiar konkurencyjności przedsiębiorstwa spedycyjnego, identyfikacja wpływu zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstwa spedycyjnego, rekomendacja w zakresie kształtowania oferty usług spedycyjnych, kierunki rozwoju usług przedsiębiorstwa spedycyjnego w kontekście poprawy jego konkurencyjności. Rozdział ten ma charakter koncepcyjny. Dzięki wybranym metodom pomiaru zidentyfikowano wpływ zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych. Analizę oparto na badaniach ankietowych przeprowadzonych metodą ekspercką i analizach rynków. Ich wyniki umożliwiły wykazaną w tekście weryfikację hipotezy głównej, pomocniczej i pytań. Posłużyły też do wypracowania potencjalnych kierunków rozwoju zakresu usług z uwzględnieniem poprawy i wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw spedycyjnych, identyfikacji preferowanych przez rynek cech usług spedycyjnych i katalogu pożądaných w tym zindywidualizowanych usług spedycyjnych. Analizowany rozdział ma charakter koncepcyjny. Dzięki wybranym metodom pomiaru Doktorant zidentyfikował wpływ zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych. Analizę oparto na badaniach ankietowych przeprowadzonych metodą ekspercką i analizach rynków. Ich wyniki umożliwiły wykazaną w tekście weryfikację hipotezy głównej, pomocniczej i pytań. Posłużyły też do wypracowania potencjalnych kierunków rozwoju zakresu usług z uwzględnieniem poprawy i wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw spedycyjnych, identyfikacji preferowanych przez rynek cech usług spedycyjnych i katalogu pożądaných w tym zindywidualizowanych usług spedycyjnych.

W zakończeniu Autor odniósł się do problemu badawczego i jego rozwiązania w tym uwarunkowań i poziomu osiągnięcia założonych celów badawczych oraz wskazania na potencjalne kierunki rozwoju oferty usługowej przedsiębiorstw spedycyjnych z uwzględnieniem preferencji w zakresie jej rodzajów i cech. Taki ciąg kompleksowych rozważań i prezentacji jest poprawny i uzasadniony badawczo, a uzyskane wyniki poprawnie zaprezentowano w tabelach i części graficznej.

W zakończeniu (ss. 187–190) mgr inż. M. Dziechciarz dokonał podsumowania przedstawionych treści, odniósł się do autorskich badań i analiz uzyskanych wyników. Treści rozwinięte w poszczególnych rozdziałach są adekwatne do ich tytułów, a ich zawartość

merytoryczna i strona formalna są uporządkowane, poprawne, logiczne, wynikowe w rozważaniach, co oceniam pozytywnie.

Reasumując przedstawione elementy opinii o pracy doktorskiej mgr inż. M. Dziechciarza upoważniają do stwierdzenia, iż przedstawione przez Doktoranta kierunki specjalizowanej pragmatyki odzwierciedlają rezultaty rozważań teoretycznych i krytycznej analizy literatury podjętych w rozdziałach 1–3 oraz badań własnych, których wyniki przedstawiono w rozdziałach 3–5.

Konkluzja częściowa: Doktorant podjął ważną problematykę badawczą. Konkluzja częściowa: pięcirozdziałowa struktura pracy doktorskiej mgr inż. M. Dziechciarza jest właściwa, kompletna i komunikatywna w treści, co oceniam pozytywnie. Struktura i kolejność rozważań merytorycznych są poprawne w treści, logiczne i wynikowa. Autor posługuje się poprawnym językiem kandydata do stopnia doktora i praktykującego spedytora. W rezultacie powstało wysokiej jakości kompendium wiedzy o spedycji i świadczonych w jej ramach usług o wysokich walorach naukowych i użytecznych. Ostatecznie, część merytoryczną dysertacji mgr. inż. M. Dziechciarza oceniam jako poprawną. Zaprezentowane treści są adekwatne do przyjętych założeń i potwierdzone pogłębionymi, autorskimi badaniami rynkowymi. Są one kompletne, a interpretacja autorska realiów rynkowych jest prawidłowa, uwiarygodniająca jakiegokolwiek wątpliwości w tym zakresie.

6. Język i formalna strona rozprawy

Od strony językowej i formalnej recenzowaną dysertację doktorską oceniam bardzo dobrze. W zasadzie trudno doszukać się w niej zasadniczych usterek redakcyjno-technicznych tj. niedociągnięć edytorskich. Doktorant posługuje się poprawną terminologią naukową i praktyczną. Nie stosuje tzw. kolokwializmów. Odsyłacze biograficzne są starannie opracowane.

Konkluzja częściowa: Pod względem redakcyjnym, lingwistycznym, a także w zakresie stosowania poprawnych zasad dla odsyłaczy bibliograficznych, pracę oceniam dobrze.

Recenzowana praca doktorska jest ona pozbawiona uchybień stylistycznych i językowych, poprawnie wzbogacona specjalistycznym słownictwem praktyków spedycji (por. wyżej). To niezaprzeczalny walor opracowania stanowiący o jego doskonałej użyteczności.

Mgr inż. M. Dziechciarz napisał pracę doktorską poprawnym językiem kandydata do stopnia doktora i jako praktykujący spedytora. Swobodnie posługuje się On językiem specjalistycznym, uściślonym dla badanego i analizowanego segmentu tego rodzaju działalności. Struktura i kolejność rozważań merytorycznych są właściwe w treściach, logiczne i poprawnie sekwencyjne. W rezultacie powstało wysokiej jakości kompendium o wysokich walorach naukowych i użytecznych dotycząc oddziaływania zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych spełniające kryteria dzieła o charakterze pracy doktorskiej.

Konkluzja

Recenzowana dysertacja doktorska według mojej opinii spełnia ustawowe kryteria stawianych pracom doktorskim w art. 13, ust. 12 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r., nr 65, poz. 595 z późn. zm.). Jest to oryginalne dzieło i rozwiązanie problemu naukowego, jakim jest wybór uzasadnienie i określenie wpływu zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych na skomplikowanym wewnętrznie i dynamicznym rynku transportu spedycji i logistyki. Oryginalność ta polega na opracowaniu autorskiego, praktycznego katalogu pożądanego postępowania spedycyjnego, autorskiego wskazania na obszary poprawy konkurencyjności podmiotów po stronie podaży wraz z wytycznymi dla innych zainteresowanych. W oparciu o badania własne mgr inż. M. Dziechciarz jednoznacznie przedstawił metody pomiaru konkurencyjności przedsiębiorstwa spedycyjnego, rekomendacje w zakresie elastycznego kształtowania oferty usług spedycyjnych oraz kierunki jej rozwoju w dynamicznych uwarunkowaniach konkurencji i kształtowania konkurencyjności przedsiębiorstw.

Recenzowana rozprawa zawiera wiedzę teoretyczną i praktyczną. Doktoranta w dyscyplinie ekonomia i finanse, zwłaszcza w zakresie ekonomii i zarządzanie oraz ekonomii i finanse. Potwierdza warsztatowe umiejętności Doktoranta w zakresie samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, przy czym na szczególne podkreślenie zasługuje wysokiej jakości warsztat metodologiczny.

Konkludując dotychczasowe spostrzeżenia stwierdzam, iż recenzowana rozprawa doktorska mgra inżyniera Mateusza Dziechciarza pt. "Wpływ zakresu usług na konkurencyjność przedsiębiorstw spedycyjnych" spełnia ustawowe wymogi stawiane pracom doktorskim i na tej podstawie wnioskuję do Rady Naukowej Ekonomii i Finansów Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Szczecińskiego w Szczecinie o jej dopuszczenie do publicznej obrony.

Ponadto z uwagi na fakt, iż podjęta problematyka w dysertacji przez mgra inż. Mateusza Dziechciarza jest dziełem ważnym z teoretycznego i praktycznego punktu widzenia wypełniając lukę merytoryczną w badanym zakresie rekomenduję ją do wyróżnienia oraz opublikowania jej w części lub całości.

Gdynia, 22.09.2023 r.

Recenzję sporządziła
prof. dr hab. Danuta Rucińska

